

Tijdens mijn reis door Centraal Amerika werk ik - net afgestudeerd als psychiatisch verpleegkundige - een aantal weken in Nicaragua als vrijwilliger voor de organisatie **Cuenta Conmigo.**

Deze organisatie zet zich in voor mensen met een psychotische stoornis en hun familieleden.

Cuenta Conmigo helpt psychotische patiënten en hun naasten

Hulp geboden in Nicaragua

Tekst: Hanneke Steenis

Het is kwart voor twee 's middags. Als de deur van de polikliniek open gaat, staat er al een rij van zo'n dertig mensen. Een jonge vrouw met een kind op haar arm meldt zich als eerste bij de psychiater. Ze kan 's nachts niet slapen, hoort stemmen en ziet dingen die er niet zijn. Zij krijgt medicijnen voorgeschreven. De volgende bezoeker is de moeder van een vrouw die een maand eerder in het psychiatisch ziekenhuis werd opgenomen toen zij naakt over straat liep. Ze is net weer ontslagen. Opnieuw wordt een recept uitgeschreven. In snel tempo volgen de bezoekers elkaar op. Het is half drie als de laatste de ruimte verlaat. Vijftien consulten in drie kwartier; gemiddeld drie minuten per consult. Dit is de dagelijkse praktijk in Matalgalpa, een stad in het noordwesten van Nicaragua.

Ieder zijn eigen verhaal Cuenta Conmigo - je kunt op me rekenen - begon haar activiteiten in 2005 met als doelstelling de marginale hulpverlening aan psychotische mensen in Matagalpa te verbeteren. De organisatie brengt betrokkenen bij elkaar om ervaringen te delen en organiseert bijeenkomsten om tot een beter begrip te komen van wat een psychose inhoudt. Dat moet uiteindelijk leiden tot een beter inzicht in hoe om te gaan met een psychotisch gezinslid. Tijdens mijn verblijf in Matagalpa loop ik mee met psychiatrisch verpleegkundige Maaïke. Elke doordeweekse dag leggen we vijf à zes huisbezoeken af. We geven informatie over de ziekte en over het juiste gebruik van medicijnen. Ook begeleiden we mensen tijdens een bezoek aan de psychiater. De huisbezoeken maken veel indruk op me. Iedereen is gastvrij en dankbaar dat we langskomen. Ieder bezoek is anders; elke familie heeft zijn eigen verhaal. Soms zit de patiënt psychotisch thuis en lijkt de medicatie die door de familie door het eten of drinken wordt gemengd geen enkel effect te hebben. Soms is de patiënt zelf niet eens in beeld, maar wordt de familie door Cuenta Conmigo gesteund door naar hen te luisteren, hen te informeren en waar mogelijk van advies te dienen. Gelukkig zijn er ook patiënten die bij hun familie wonen en redelijk stabiel zijn door de medicatie.

Schrijnend Nicaragua is het op één na armste land van Latijns-Amerika en telt een bevolking van 5,5 miljoen mensen. Volgens een schatting van de overheid hebben 45 duizend mensen de ziekte schizofrenie. Voor deze en andere psychiatrische aandoeningen bestaan effectieve behandelingen, maar Nicaragua heeft niet de middelen om die in te zetten. Meer dan de helft van de bevolking leeft in armoede of zelfs extreme armoede, en de overheid besteedt minder dan 1% van het totale gezondheidszorgbudget aan de geestelijke gezondheidszorg.

De gevolgen zijn schrijnend en soms mensonterend. Het spaarzame geld dat families van mensen met een psychotische stoornis hebben, wordt uitgegeven aan natuurgenezers en tovenaars in de hoop dat zij kunnen helpen de mysterieuze aandoening van hun dierbare te laten verdwijnen. Sommigen vinden de weg naar een psychiater en krijgen een recept voor antipsychotica. Uitleg over de ziekte geeft de psychiater niet, de medicatie is ingewikkeld en niet altijd voorradig, waardoor behandeling nauwelijks effect heeft. Na jaren van strijd kunnen familieleden vaak niets anders meer dan hun psychotische gezinslid min of meer aan hun lot over te laten. In extreme gevallen wordt het gezinslid - bij gebrek aan andere oplossingen - opgesloten of vastgebonden om gevaarlijke situaties te voorkomen.

Er is slechts één psychiatrisch ziekenhuis in Nicaragua, in de hoofdstad Managua. Het ziekenhuis roept bij mij associaties op met de inrichting in de film *One flew over a cuckoo's nest*.

Informatiemiddag Cuenta Conmigo

Op elk van de drie afdelingen verblijven zo'n 70 patiënten, met één hoofdzuster en drie verzorgers. De hoofdzuster bevindt zich niet op zaal bij de patiënten, maar zit in een kleine ruimte achter tralies. Ik zie overal patiënten: vastgebonden, slapend op plastic bedden, zich wassend in open douches. Het merendeel lijkt flink gedrogeerd. Het bezoek aan dit ziekenhuis maakt behoorlijk indruk op me. Voor mij maakt de situatie in dit ziekenhuis opnieuw duidelijk hoe ongelofelijk belangrijk Cuenta Conmigo is voor psychiatrische patiënten en hun familie.

Verpleegkundige Rimke van de Geest geeft workshop

Steun Cuenta Conmigo Je kunt Cuenta Conmigo steunen met een gift of door je in te zetten als psychiatrische verpleegkundige. Als vrijwilliger bij Cuenta Conmigo werk en woon je minimaal vier maanden (waarvan één maand om te acclimatiseren) in de stad Matagalpa. Uiteraard is het belangrijk dat een vrijwilliger in goede lichamelijke en geestelijke conditie verkeert en vloeiend Spaans spreekt. Wil je meer weten? Bezoek de website: www.cuentaconmigo.info ◀

Literatuur:

van der Geest, R. *'Het beste is met rust laten'* - vijf verhalen over psychose en armoede in Nicaragua. Master thesis Culturele Antropologie, Universiteit van Amsterdam 2005
van der Geest, R, Tankink, M (eds) *Theory and action: Essays for an anthropologist*. Amsterdam: Uitgeverij AMB, 2009, pp. 197-202